

BABIŠ

Příběh
oligarchy

Tomáš Pergler

Mladá fronta

BABIŠ Příběh oligarchy

Tomáš Pergler

Mladá fronta

PŘEDMLUVA

Osobnost miliardáře Andreje Babiše nechává málokoho lhostejným. Nadšení příznivci ho vynesli na špičku současné politické scény, odpůrci v něm vidí nebezpečí pro demokratický vývoj v zemi. Polarizovanému pohledu na tohoto člověka se nelze příliš divit. Je to totiž první výrazný a tak vlivný politik polistopadové éry, který není spojen s revolucí a nemá kořeny kdesi v Občanském fóru, jako Havel, Klaus, či Zeman. Mezi českou elitu se dostal v byznysu v devadesátých letech při bouřlivé obnově kapitalismu v Česku a na Slovensku. Odmítání první polistopadové politické garnitury je dnes základem jeho politického úspěchu přesto, že právě jím odmítaná a kritizovaná politická generace mu otevřela cestu k pohádkovému zbohatnutí.

Kniha novináře Tomáše Perglera si nedává za cíl přinést nějaká senzační odhalení ze života miliardářského politika. A o to je cennější. Pergler posbíral fakta z otevřených a zcela věrohodných zdrojů. Z jejich pospojování a náhle se objevujících souvislostí plasticky vyvstává život úspěšného, nesmírně pracovitého, ale i tvrdého a zarputilého člověka. Čtenář tak má možnost sám činit vlastní závěry o Babišově stylu podnikání i motivech jeho vstupu do politiky. O věrohodnosti jeho výroků, dravosti i ambicích.

Systematicky je rozebrána samozřejmá i sporná Babišova minulost včetně kontaktů s komunistickou Státní bezpečností.

Cenné je především objektivní popsání situace, v níž žili a pracovali zaměstnanci podniků zahraničního obchodu, pro něž byl kontakt s tajnými celkem běžnou součástí profese. A pak během podnikatelských počátků je často doprovázeli a pomáhali jim v byznysu, což je zrovna u Andreje Babiše celkem dobře zdokumentovatelné. A tak si alespoň každý může udělat svůj názor, když už příslušné spisy byly skartovány a ani rozhodnutím soudu pro leckoho neskončí pochyby, jak to tenkrát vlastně bylo.

Vznik Babišova Agrofertu a jeho přeměna z obchodní organizace v mohutný průmyslový holding je pak jedním nejpozoruhodnějších příběhů obnovy českého kapitalismu. Podobných příběhů bylo v divokých devadesátých velmi mnoho, ale většina skončila v troskách vinou nenasytosti a podnikatelské neschopnosti. To se ale Babiše rozhodně nikdy netýkalo.

Dokázal se obratně pochybovat jak v byznysu, tak v politice, což při rozsahu jeho majetku a podnikání v silně regulovaných a dotovaných oborech bylo nezbytné. O tom, že naprostá většina jeho obchodů měla pozadí, v němž za důležité nitky tahali důležití politici, je na následujících stránkách dobře zdokumentované.

Tomáš Pergler navíc v závěru knihy hledá i bod, který rozhodl o tom, že se z mnohaletého partnera politiků stane sám politik a ostrý kritik poměrů, o což se zatím v českých médiích nikdo nepokusil. Přitom právě motiv, který úspěšného miliardáře přiměl riskovat svou pověst a nemalou část svého majetku v nepředvídatelné politické kariéře, je velmi podstatnou informací pro veřejnost, která by měla chápat a rozumět tomu, kam ji ten, jehož mnozí považují za spasitele, hodlá dál vést.

Pavel Páral

OD PRAMENŮ ČERNÉ TISY

Že Andrej Babiš pochází ze Slovenska, je všeobecně známé. Svůj původ nezapře. Ani po dvaceti letech pobytu v Praze se nez bavil specifického akcentu a občasných slovakismů. Bližší pohled na Babišův rodokmen odhalí, že část předků pochází z ještě východnější oblasti.

Po otcově linii vedou kořeny do okolí západoslovenského Hlohovce, dříve okresního města mezi Trnavou a Nitrou. Andrejův děd Štefan Babiš pocházel z vinařské vesnice Dvorníky, ležící několik kilometrů nad Hlohovcem nedaleko řeky Váh. Ve farní matrice obce lze nalézt záznam o křtu dítěte se jménem Stephanus Bábis z prosince 1886. Jako otec je zapsán Antonín (Antonius) Babiš, panský dozorce, pocházející z „Wág-Újhely“, což byl maďarský název Nového Města nad Váhom.¹ To naznačuje, že předci po meči mohli přijít ze severnějších oblastí Slovenska. Dokazuje to i častý výskyt příjmení Babiš v tehdejších matrikách z okolí Žiliny. Příjmení je rozšířené také v Polsku (psáno Babisz).

Rodinu Štefana Babiše neživilo pěstování révy, ale krejčovská dílna. Andrejův otec, jenž dostal také jméno Štefan, se narodil roku 1922 v Hlohovci. Dětství neměl lehké. Když mu bylo šest let, živitel rodiny ochrnul po mozkové mrtvici a krejčovské řemeslo musela převzít matka Antónia, rozená Kompanová. Malý Štefan vychodil lidovou školu a následně měšťanku v Hlohovci, ve vzdělání ale pokračoval dál na gymnáziu

v Trnavě. Po maturitě v roce 1945 nastoupil v Bratislavě do firmy, přeměněné krátce poté na Družstvo pro hospodaření se zemědělskými výrobky, kde pracoval jako vývozní referent v zahraničním oddělení. Souběžně se zapsal na Vysokou školu ekonomickou.

Na studiích se Štefan Babiš pravděpodobně seznámil s pozdější manželkou Adrianou Scheibnerovou (v některých pramenech uváděná jako Adrianna nebo Adriena). Historie její rodinné větve je dobrodružnější.

Matka Andreje Babiše se narodila roku 1927 na tehdejší Podkarpatské Rusi, ve městečku Jasiňa. Byla to úplně nejvyšochodnější vlaková stanice tehdejších československých drah, ležící nedaleko nejvyšší hory dnešní Ukrajiny Hoverla. Nad obcí pramení Černá Tisa, jeden z dvou hlavních přítoků řeky Tisy.

Andrejův děd z matčiny strany se jmenoval Imrich Scheibner. Narodil se v roce 1894 v Jasině a pracoval jako kovář. Německé příjmení může evokovat, že Andrej Babiš měl židovské předky. Židé tehdy tvořili v Jasině významnou menšinu. Městečko bylo poměrně kosmopolitní. Kromě šesti řecko-katolických kostelů a čtyř synagog mělo také pravoslavný kostel. Hovořilo se rusínsky, maďarsky i německy nebo židovským nářečím jidiš.

Z dostupných pramenů ale vyplývá, že předky této Babišovy rodové větve je třeba hledat spíše mezi německými kolonisty. Podle slovenského historika Ondreje Posse, který vede muzeum německé menšiny se sídlem v Bratislavě, nepřicházeli němečtí řemeslníci do Karpat přímo z původní vlasti, ale ze slovenské Spiše, kde žili už od středověku. První osidlování Karpat spišskými Němci se datuje do doby vládnutí rakouské císařovny Marie Terezie (1740–1780), hlavní vlna následovala mezi lety 1810 až 1820 z podnětu uherských úřadů. Usazovali se v městě Rachov a také v Jasině, kde pracovali jako dřevorubci, voraři nebo tesaři.² K podobnému závěru, tedy k německým

předkům, došli také potomci Scheibnerových žijící v Austrálii, když pátrali po původu svého příjmení.³

Imrich Scheibner se oženil s Julianou Demänovskou (původně Demény), která nepocházela ze Zakarpátí, ale z okolí Nových Zámků na jižním Slovensku. V Jasíně se jim v roce 1927 narodila Adriana, budoucí matka Andreje Babiše, a o sedm let později syn Ervín (Erwin). Rodina žila v Jasíně až do konce druhé světové války. Městečko v té době patřilo pod horthyovské Maďarsko, které připojilo celou Podkarpatskou Rus. V těsném sousedství obce procházela nová maďarsko-polská, po porážce a rozdělení Polska v roce 1939 maďarsko-sovětská hranice. Scheibnerovi zřejmě dostali maďarské občanství, po obsazení regionu Rudou armádou v roce 1944 a připojení k Sovětskému svazu se totiž museli vystěhovat do Maďarska. Po skončení války se nicméně v rámci repatriací přestěhovali na Slovensko. Imrich Scheibner, který používal také příjmení po manželce Demänovský, dostal místo v zemědělském družstvu v Bratislavě–Karlově Vsi. Manželka Juliana se etablovala jako lidová umělkyně. Po komunistickém převratu v únoru 1948 byla chválena za čilou angažovanost – kromě komunistické strany působila také jako soudkyně z lidu nebo v komisi lidové kontroly.

Postupme ale od prarodičů k rodičům. Štefan Babiš krátce po sňatku s Adrianou Scheibnerovou na začátku 50. let vykračuje za kariérou. Nastupuje do národního podniku Řemeslnické potřeby (ŘEMPO), který se staral o zásobování menších a středně velkých podniků základním materiálem, jako byly kůže, sklo, porcelán, chemie, nebo ochranné pomůcky. Stává se vedoucím plánovacího odboru a vůči režimu drží konformní postoj. Od roku 1949 je členem Svazu československo-sovětského přátelství a po nástupu do Řempa vstupuje do komunistické strany. Po čtyřech letech Štefan Babiš přechází na funkci šéfa výroby v Krajském svazu výrobních družstev a v roce 1956 dostává místo v pražském podniku zahraničního obchodu Strojexport. Vstupuje tak do oboru, v němž ho

budou následovat i oba jeho synové – Andrej, který se narodil v září 1954, a o více než sedm let mladší Alexander.

Brzy se naskýtá první mise do zahraničí – Štefan Babiš se vydává jako delegát do etiopské Addis Abeby. Po necelém roce se přesouvá na mnohem atraktivnější místo, do Paříže, kde zůstává čtyři roky. Andrej tam nastupuje do první třídy na základní školu při československém velvyslanectví. Už od mala tak může přičichnout k lákadlům svobodnějšího západu. Po návratu do Bratislavy Štefan Babiš mění působiště a nastupuje do podniku zahraničního obchodu Keramika, stává se zástupcem ředitele obchodní skupiny pro vývoz žáruvzdorného materiálu.⁴

Krátce nato ale přichází náhlý pád. Základní organizace KSČ v Keramice vylučuje Štefana Babiše ze strany. Rozhodnutí padlo pouhé dva dny před Vánoci v roce 1962. Problémy byly oficiálně dva – ztratil stranickou legitimaci a nenahlásil, že sestra Viola žije v Kanadě. Babiš se proti vyloučení odvolal, jeho případ ale městský výbor komunistické strany přezkoumal až po několika letech a členství mu vrátili v lednu 1969.

Andrej Babiš ve svém oficiálním životopise píše, že stranickou legitimaci schválně zahodil některý z otcových kolegů a Štefan Babiš prý nemohl sehnat tři roky zaměstnání. Dostupné prameny ale uvádějí, že práci neměl asi tři měsíce. Našel si místo jako studijní technik v patentovém oddělení Výzkumného ústavu kabelů a izolantů. S platem šel bezpochyby dolů. Namísto pobytu v západní cizině se jezdilo pouze na dovolenou do „spřátelených zemí“ – Maďarska, Bulharska a později Jugoslávie. V polovině 60. let se ale Štefanu Babišovi podařil částečný návrat do oboru, když získal místo odborného asistenta katedry zahraničního obchodu na Vysoké škole ekonomické. Na téže katedře budou později studovat i jeho synové.

V době, kdy Štefan Babiš zažívá profesní výhybku, malý Andrej ještě stále chodí do základní školy. V bratislavské čtvrti Nové Mesto sice není tak hezky jako v Paříži, zato se dostává do přímého styku se zemědělstvím i chemií. Na vůni mašta-

le si může přivyknout už od útlého dětství, když navštěvuje dědečka v zemědělském družstvu na druhé straně Bratislavy. Kousek za školou se pak začínají zvedat jihovýchodní svahy Malých Karpat, kde se po staletí pěstuje vinná réva. Z druhé strany má na dohled chemickou továrnu na výrobu výbušnin, založenou ještě v 19. století Alfredem Nobelem a starousedlíky dosud nazývanou Dynamitka. Malého Andreje asi tehdy sotva napadlo, že mu tahle fabrika jednou bude patřit.

Zatímco Štefan Babiš pracoval na kariéře, manželka Adriana měla na povel domácnost. Ačkoli také vystudovala bratislavskou VŠE, manželova vytiženost a zejména pracovní pobyt v zahraničí na přelomu 50. a 60. let ji pasuje do skromnější role. Pracuje ve vědeckých institucích, ve Výzkumném ústavu drůbežářského průmyslu (z té doby se v knihovně bratislavské Univerzity Komenského zachoval Anglicko-slovenský drůbežářský slovník, který sestavila s kolektivem v roce 1966), později vede oddělení dokumentace v Hydrologickém ústavu Slovenské akademie věd.

Matčina role v životě Andreje Babiše byla nepochybně zásadní. „Moje matka byla motorem naší rodiny a celý život bojovala za to, aby její děti v životě uspěly,“ vzpomínal Andrej Babiš ve svém životopise. Pamětníci ji popisují jako velmi inteligentní, energickou, vzdělanou a elegantní ženu, která si mimo jiné šila vlastní oděvy. Dbala o to, aby se její synové dobře učili a vedla je ke sportu. Andreje nechala v devíti zapsat do tenisové školy na kurtech bratislavského Slovanu, kde také při turnajích sbíral míčky a získal své první výdělky. Později přidal volejbal, s nímž slavil úspěchy na střední škole.

Vztahy s otcem byly komplikovanější. V Andrejově paměti zůstal jako přísný šéf, který prosazuje spartánskou výchovu. „Občas jsem dostal facku,“ povzdechl si v jednom z rozhovorů.⁵ Realita mohla být ještě o něco tvrdší. Podle tety z matčiny strany míval otec záchvaty agresivity a matka i oba synové kvůli tomu velmi trpěli.⁶

Otcova politická rehabilitace a obnovený kariérní vzestup se datuje krátce po invazi armád Varšavské smlouvy. Několik týdnů po okupaci nastupuje do Slovenské národní rady a republikového ministerstva zahraničního obchodu. V lednu 1969 Městský výbor KSS rozhodl o vrácení členství ve straně. Štefan Babiš už podruhé nechce zaváhat a v „krizovém období“ se drží vytýčené linie. To se mu vyplácí a tentýž rok je vyslán jako obchodní přidělenec do Stálé mise ČSSR u OSN v Ženevě. Byl vedoucím oddělení a zástupcem státu v radě GATT (Všeobecná dohoda o clech a obchodu).

Pro rodinu a oba syny skvělá zpráva – stěhování do západního světa se snadným dosahem moderní hudby, džínsů a dalších vymožeností, které byly v Československu těžko k dostání. Andrej začíná chodit do gymnázia Collège Rousseau. Přicházejí jeho první úspěchy, ve sportu. Začátkem 70. let patří do volejbalového týmu slavného klubu Servette Ženeva, s nímž postoupí až do finále juniorské ligy.⁷

Jenže zanedlouho nastávají vážné zdravotní komplikace. Andrej Babiš trpěl trombocytopenií, neboli sníženým množstvím krevních destiček, které zajišťují srážlivost krve. Příčiny onemocnění bývají různé, v tomto případě to bylo zachycování krevních destiček ve slezině. Tento orgán funguje jako krevní filtr, lidské tělo se však bez něj obejde. Chirurgické odejmutí, odborně nazývané splenektomie, bývá spojeno s vyšším rizikem infekcí a nízkou odolností vůči alkoholu. V nemocnici si podle vlastního líčení poležel zhruba rok, během té doby se prý velmi zdokonalil ve francouzštině.

Na Collège Rousseau nakonec vychodil pouze jeden ročník, přesto gymnázium sehrálo později klíčovou roli v Babišově podnikání. Podle jeho vlastního podání financovali rozjezd Agrofertu spolužáci z této školy.

Návrat do Bratislavy souvisel s tím, že se Andrejův otec znovu dostal do hledáčku komunistického aparátu, podobně jako v 60. letech kvůli emigraci příbuzných. Když začátkem

srpna 1971 celá rodina přicestovala ze Švýcarska na čtyřtydenní dovolenou domů, na ministerstvo zahraničního obchodu překvapenému Štefanovi Babišovi oznámili, že přichází o vjezdni doložku, protože se jeho švagr Ervín Scheibner zdržuje nelegálně v cizině.⁸

Štefan Babiš se mohl vrátit do Ženevy jen pod podmínkou, že se za něj zaručí ministerstvo. Rozhodl se proto požádat přímo ministra zahraničního obchodu Andreje Barčáka (otce polistopadového ministra Andreje Barčáka mladšího). Štefan Babiš v dopise zdůrazňoval, že se se švagrem Scheibnerem dlouhodobě nestýkal. „Dovoluji si poznamenat, že pro osobní rozpor jsem neměl možnost rozhodnutí švagra ovlivnit a nebylo by spravedlivé, aby jeho čin, který rozhodně odsuzuji, nepříznivě ovlivňoval mé současné postavení a budoucnost mých dětí,“ napsal.⁹ Jako záruku svého pozdějšího návratu z mise v Ženevě nabídl, že syn Andrej zůstane v ČSSR. Žádosti bylo vyhověno. Z pohledu režimu to byla spolehlivá pojistka, že se zbytek rodiny vrátí.

Emigraci v rodině musel Štefan Babiš vysvětlovat ještě jednou, když jeho synovec Peter Bartosiewicz, bývalý reprezentant v krasobruslení, odletěl po trenérském angažmá ve Švédsku do Spojených států (kde dál trénoval pod jménem Peter Cast)¹⁰. Ani tentokrát to ale jeho pozici fatálně neohrozilo a zůstal ve Švýcarsku až do roku 1975.

Syn Andrej mezitím bydlel u babičky v Bratislavě a chodil na gymnázium ve čtvrti Ružinov. Na tu dobu to byla poměrně elitní střední škola s rozšířeným vyučováním cizích jazyků. Většina studentů ze třídy, do které Andrej Babiš nastoupil ve druhém ročníku, se znala už ze základní školy. Nováček ale do ustáleného kolektivu rychle zapadl. Lehce přidržený čahoun s polodlouhými vlasy u spolužáků zabodoval hlavně dobrými výkony v meziškolních utkáních ve volejbalu a basketbalu. Pomohly mu také občasné dovozy gramofonových desek rockových skupin nebo moderního oblečení, ke kterým se dostával

přes rodiče. S opuštěním mnohem atraktivnější Ženevy se nejdřív nevyrovnával snadno. Chodil za školu a psal si omluvenky s napodobeninou babiččina podpisu. Jako falzifikátor za moc nestál, ředitel gymnázia si totiž všiml, že podpisy se různí a Babišovi údajně hrozilo vyloučení ze školy. „Bylo to tehdy hodně náročné, dostal jsem snad trojku z chování,“ tvrdil po čtyřiceti letech.¹¹

S odstupem času Andrej Babiš také opakoval, že už od patnácti let myslel na svůj sen, jak zbohatnout, a uzavíral první obchody. Na spolužáky z gymnázia v Tomášikově ulici Babiš ovšem nijak obzvlášť cílevědomě nepůsobil a výrazně nevybočoval ani v prospěchu. Nejraději měl zeměpis a dějepis a už tehdy projevoval svoji fenomenální paměť na fakta a čísla. Excelentní byl pochopitelně ve francouzštině, ve které škodolibě školil i třídní učitelku Oľgu Lukášikovou. O tom, že si jí zrovna dvakrát nevážil, svědčí i jedna z třídních fotografií, na které dělá učitelce oslí uši.

Maturoval v červnu 1974 ze slovenštiny, ruštiny, francouzštiny a matematiky¹². Velmi dobré výsledky mu zaručovaly pokračování studia na vysoké škole. Pro jeho osobní život bylo gymnázium neméně důležité i kvůli prvnímu setkání s budoucí manželkou. Pohledná bruneta Beata Adamovičová, později uváděná jako Beatrice, byla v třídních seznamu hned před ním. Románek se ale rozvinul až později, když už studovali každý jinde. Andreje přijali na Vysokou školu ekonomickou (pozdější Ekonomická univerzita), ona si vybrala medicínu.

Na katedře ekonomiky zahraničního obchodu, jež spadala pod Obchodní fakultu, jméno Babiš dobře znali. Andrejův otec se v polovině 60. let podílel na jejím zrodu. Syn velké uznání pro vysokou školu neměl, připadala mu prý natolik nenáročná, že se nudil. „Byla to lehká škola. Učili nás o dva roky starší kolegové. Říkalo se, že koho nesrazila tramvaj, udělal ekonomku,“ poznamenal v předvolebním videorozhovoru hnutí ANO ze září 2013. S některými předměty, například sta-

tistikou nebo účetnictvím, si ale poradil až na další pokus.¹³ Nakonec promoval s červeným diplomem.

Období studia na VŠE bylo zlomové pro jeho kariérní start. Už to nebyl ten lehkovážný floutek jako na gymnáziu, ale ambiciózní svazák, který směřuje za svým cílem – stát se podle otce vzoru zahraničním delegátem, dostat se do ciziny a hodně vydělávat. Toužil mít vlastní peníze a kupovat si za ně hodinky nebo hudební sestavy. Přilepšoval si už od gymnázia na různých brigádách, také v zahraničí. Když se v roce 1975 vrátili rodiče do Bratislavy a padla možnost pracovat během léta ve Švýcarsku, pomohla mu aktivita v mezinárodní organizaci AIESEC, jejíž pobočku na VŠE dokonce několik let vedl. Díky tomuto aktivismu si na prázdniny zajistil brigády ve francouzských městech Lille a Dijonu a v belgické Kredietbank¹⁴.

SOCIALISTICKÉ UČILIŠTĚ KAPITALISMU

Během studia na vysoké škole Andrej Babiš nepochyboval, že chce po promoci zakotvit v některém z podniků zahraničního obchodu (PZO). Takzvaná „pézetka“ byla po roce 1948 zvláštní formou společnosti, určenou pro zprostředkování dovozu a vývozu zboží a služeb. Byl to v podstatě monopol na zahraniční obchod. Podniky vznikly nejen pro různá odvětví průmyslu, ale i pro umění nebo sport. Některé PZO působily formálně jako akciové společnosti, fungovaly však stejně. V bývalém Československu jich působilo několik desítek. Na kvalifikovaná místa v těchto podnicích nastupovali většinou absolventi zahraničního obchodu z ekonomických škol, častou alternativou bylo studium práv. Samozřejmostí bylo nadprůměrné jazykové vybavení (vedle všeobecně povinné ruštiny se vyžadovaly dva další jazyky).

Zpětně viděno se zkušenost v PZO hodila pro pozdější podnikání. V systému centrálně plánovaného hospodářství, ve kterém nebylo cílem vykázat zisk, ale splnit nebo překročit normy stanovené pětiletými plány, tyto podniky fungovaly jako ostrůvky s prvky tržní ekonomiky. Důvod byl jednoduchý. Komunistická ideologie sice oficiálně neuznávala principy konkurence a volné soutěže, za žádané zboží a suroviny z kapitalistické ciziny ale stát musel platit tvrdou měnou. Ta se dala získat jenom vývozem do devizových oblastí, což znamenalo přistoupit na daná pravidla. Zaměstnanci PZO se tak

naučili pohybovat a jednat v prostředí, které bylo naprostě většině občanů ČSSR nedostupné. Vycházelo ze zaběhnutých pravidel v zahraničních firmách: vysoké pracovní nasazení, flexibilní vystupování, spolehlivost a reprezentace na úrovni. Bez nadsázky lze tvrdit, že hlavně zaměstnanci na obchodních referátech a delegáti v zahraničí se v předstihu připravili na podmínky volného trhu, a ti nejšikovnější toho po spuštění ekonomické transformace po roce 1989 také využili.¹⁵

Otec Andreje Babiše se po návratu ze Švýcarska stal ředitelem odštěpného závodu PZO Polytechna v Bratislavě. Z pracoviště i základní organizace KSČ v Bratislavě I dostával příznivá dobrozdání. Současně se několikrát dostal do podezření ekonomické kontrarozvědky Státní bezpečnosti, jak bude zmíněno ještě dále. Vnější ideologickou konformitu pak jistila Andrejova matka, která byla zaměstnána jako tajemnice v Ústavu marxizmu-leninizmu na Univerzitě Komenského.

Andrej Babiš na rozdíl od většiny mužských absolventů nestrávil po vysoké škole rok na vojně. Onemocnění v dětství a odebraná slezina tak měly aspoň jeden příjemný důsledek. Po promoci měl původně nastoupit do podniku zahraničního obchodu Koospol, nakonec ale na podzim 1978 dostal místo v PZO Chemapol Bratislava. Podnik, který obchodoval s chemickými produkty a surovinami, měl v Babišově vzestupu klíčový význam.

Chemie byla vedle těžkého strojírenství a těžby surovin důležitým pilířem tehdejší československé ekonomiky. Chemapol Bratislava vznikl na začátku roku 1969, tedy v období, kdy se s přijetím federativního uspořádání začaly vytvářet i samostatné podniky zahraničního obchodu na Slovensku. Jako další posun v emancipační tendenci bratislavského podniku se dá chápat fakt, že se krátce po Babišově nástupu přejmenoval na Petrimex. V polovině 70. let měl podnik roční obrát zhruba pět miliard devizových korun a vybudovaná zahraniční zastoupení a společné podniky v několika zemích. V době Babišova nástupu

v Petrimexu pracovalo něco málo přes 300 zaměstnanců. Věkový průměr byl poměrně nízký, třem čtvrtinám zaměstnanců bylo maximálně 40 let, více než pětinu tvořili vysokoškoláci.¹⁶ Podnik vedl od roku 1971 pevnou rukou Ján Šebík, bývalý ředitel podniku Slovenský hodváb, člen ÚV KSČ, poslanec Národního shromáždění a několik let také primátor Bratislavy.

První týdný v Petrimexu Andreje Babiše vůbec nenadchly. Sám popsal rozčarování z toho, že musel svému šéfovi překládat telexové zprávy do angličtiny. Po měsíci prý dal výpověď, vedení se ale nad ním slitovalo a přeřadilo ho do skupiny, kde měl na starost kontrolu dováženého čpavku, síry a dalších surovin.

Začátek vzestupné dráhy Andreje Babiše v Petrimexu se kryje s jeho přesunem do 31. obchodní skupiny, která měla na starosti plasty a zpočátku také pomocné gumárenské přípravy. Postupoval poměrně rychle. Prošel funkcemi samostatného referenta, vedoucího referátu a už na začátku 80. let dosáhl na funkci zástupce ředitele obchodní skupiny 31. Průběžně také pracoval na jazykové vybavenosti, zdokonaloval se v němčině a angličtině (kurzy platil podnik).

Babišovi pomáhala v růstu nejen píle, kterou mu nikdy neupírali ani jeho odpůrci, ale také politická angažovanost. V podniku vedl základní organizaci SSM. „Svazácká organizace našeho podniku chce také přispět iniciativou mladých lidí k úspěšnému plnění hospodářských úloh,“ prohlásil za svazáky na poradě širšího vedení, takzvaném politicko-ekonomickém aktivu v květnu 1983.¹⁷ Už v roce 1980 vstoupil do komunistické strany, údajně na popud matky.

Brzy si padl do oka s člověkem, který se stal nadlouho jeho ochráncem. Šéfa 32. skupiny pro obchod s hnojivý Antona Rakického znali v Petrimexu jako bonvivána, ale také jako zdatného a jazykově vybaveného vyjednavče, který se hbitě pohybuje ve světě mezinárodního byznysu a nenechá se nikým doběhnout. Po roce 1989 se stal šéfem Petrimexu a stál u vzniku Agrofertu.

Téměř současně s nástupem do Petrimexu se Andrej Babiš pustil také do budování rodiny. Po svatbě s Beatrice Adamovičovou se v únoru 1979 manželům narodila dcera Adriana. Mladá rodina nejdříve žila v bytě v centru Bratislavy, kde bydleli také Andrejovi rodiče, posléze v panelákovém bytě ve čtvrti Petržalka. Mladý otec rodiny si ale chtěl splnit svůj sen o vlastním domě a v roce 1982 začíná vlastními silami stavět řadový domek ve čtvrti Devínska Nová Ves. To už přispívala do domácího rozpočtu i manželka, která dostala místo odborné asistentky Výzkumného ústavu lékařské imunologie. Stavba domu trvala tři roky a neobešla se bez problémů. Později Babiš popisoval nehodu, která se mu stala při nahazování. Do oka mu vlétl kámen a týden na něj neviděl.¹⁸ Bez zdravotních následků, ale s finanční ztrátou dopadla jeho havárie s autem, kterým vozil materiál. Musel zaplatit vysokou škodu. Současně musel splácet půjčku 600 tisíc korun, kterou si na stavbu vzal.

Pomyslný trn z paty mu vytáhla nominace na pozici obchodního delegáta v zahraničí. Výhodou byla francouzština, jednacím jazyk při nákupu fosfátů v severní Africe. Když se Babiš stal kádrovou rezervou na vycestování, v úvahu přicházely Maroko, Alžír nebo Tunis. Volba padla na podzim 1985 na Maroko. Tím se splnil jeho sen. Delegátské místo slibovalo mnohem vyšší příjem, navíc v cizí měně. Federální ministerstvo zahraničního obchodu navíc poskytovalo vedoucím delegátům diplomatické pasy, což ulehčovalo pohyb přes hranice, výhodné nákupy, ale i snazší založení bankovního konta v zahraničí.¹⁹